

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет туризму та міжнародних комунікацій
Кафедра туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного
господарства**

Здано на кафедрі

«_____» _____ 2020 р.

Реєстр. № _____ «До захисту»

Зав. кафедрою

д.і.н., проф. Корсак Р. В.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Готельно-ресторанна справа»**

**СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Виконала: студентка 5-го курсу,
за спеціальністю 241 «ГРС»
Тижук Владислави Володимирівни

Науковий керівник:
к. е. н, доц.
Січка Іван Іванович

Рецензент:
д. і. н., проф.
Корсак Роман Володимирович

Ужгород-2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	6
1.1. Поняття і структура готельно-ресторанного бізнесу.....	6
1.2. Стратегії конкурентоспроможності готельно-ресторанних закладів...	9
1.3. Фактори, що впливають на розвиток готельно-ресторанного бізнесу.	13
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖОСТІ НА ПРИКЛАДІ ГОТЕЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «УЖГОРОД».....	20
2.1. Характеристика готельного підприємства.....	20
2.2. Додаткові послуги готельного комплексу «Ужгород».....	23
2.3. Стратегії підвищення конкурентоспроможності готелю «Ужгород»...	27
РОЗДІЛ III. ПЕРСПЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖОСТІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ЗАКЛАДІВ.....	30
3.1. Перспективні методи розроблення стратегії розвитку готельного підприємства.....	30
3.2. Стратегія підвищення конкурентоспроможності готелю «Ужгород»..	33
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Актуальність. Актуальність теми обумовлена тим, що процес інтенсивного розвитку і глобалізації готельно-ресторанного бізнесу в Україні як частини сервісного сектора економіки схильний до впливу багатьох чинників, роль яких може бути різною як за силою, так і за тривалістю і напрямку впливу.

Готельний і ресторанний бізнес є невід'ємною частиною сервісного сектору у регіональній ринковій економіці України, обсяг послуг, що надаються ним безперервно зростає у міру соціально-економічного розвитку країни. Підприємства індустрії гостинності інтенсивніше конкурують та розвиваються там, де стабільні економічна і політична ситуація, а також різноманітна соціально-культурна інфраструктура. Фактори, що стримують розвиток готельного та ресторанного бізнесу у регіоні – це його економічна, політична та фінансова нестабільність, доходи споживачів, інфляція, безробіття.

У даний час готельно-ресторанна індустрія – одна із найбільших галузей світової економіки, яка інтенсивно розвивається. Сучасна готельно-ресторанна галузь розглядається у якості однієї із найбільш стабільно функціонуючих економічних систем.

На частку готельно-ресторанної індустрії припадає близько 7% світового ВВП, у її розвиток інвестується близько 7% сумарного обсягу світових капіталовкладень. За даними Всесвітньої туристської організації (UNWTO), туризм забезпечує понад 10% світового національного продукту і близько 35% обсягу торгівлі. При цьому загальна частка доходів України від даної галузі істотно нижче у порівнянні з більшістю розвинених країн світової спільноти.

Вважаємо, що однією з проблем на шляху зростання в'їзного туристичного потоку в Україні є недолік кількості доступних конкурентоспроможних готельно-ресторанних закладів необхідного європейського рівня сервісу. Відчувається брак коштів розміщення економічного і середнього цінового сегмента, що пропонують стандартизований набір готельно-ресторанних

послуг. Збільшення ємності номерного фонду даного типу стає головною передумовою до розвитку внутрішнього і в'їзного туризму.

Ступінь вивчення проблеми та джерельна база. Проблематику дослідження стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах, розглянуто у працях вітчизняних та зарубіжних науковців: С. Байлика, Ю. Борисової, Ф. Котлера, М. Мальської та ін.

Окрім перерахованих авторів ця тема достатньо широко висвітлена у підручниках і посібниках з готельно-ресторанної справи. Також, під час здійснення дослідження використано низку джерел та нормативно-правових документів, які регулюють сферу готельно-ресторанної діяльності та послуг.

Об'єктом дослідження – є підприємства готельно-ресторанного бізнесу в Україні.

Предметом дослідження – це стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні в сучасних умовах, на прикладі готельно-ресторанного комплексу «Ужгород» (м. Ужгород, Закарпатська область).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є – комплексно дослідити стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах.

Для реалізації мети нами було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичну базу діяльності закладів готельно-ресторанного господарства;
- узагальнити вітчизняний досвід підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні в сучасних умовах;
- зробити обґрунтовані висновки щодо проведеної роботи;
- проаналізувати вітчизняні та зарубіжні наукові джерела з даної проблематики.

Методи дослідження. Для розв'язання дослідницьких завдань, що стосуються вивчення стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах, застосовано загально наукові методи, зокрема:

- метод систематизації;
- логічний та аналітичний метод;
- метод класифікації;
- метод синтезу, аналізу та узагальнення;
- метод порівняння тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання конкретно-фактичного матеріалу і висновків дослідження фахівцями з готельно-ресторанної справи, туризмознавства та у навчально-педагогічній практиці.

Робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, який складається з 46 позицій та додатків. Загальний обсяг роботи становить 49 сторінок.

У першому розділі розглядаються теоретичні аспекти дослідження діяльності вітчизняних закладів готельно-ресторанного господарства.

У другому розділі подається аналіз стратегій підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах, на прикладі готельно-ресторанного комплексу «Ужгород» що знаходиться у м. Ужгороді.

У третьому розділі розглянуто перспективні шляхи удосконалення стратегій підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах.

У кінці роботи зроблені комплексні висновки, які стосуються даного дослідження.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у результаті нашого дослідження стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні у сучасних умовах ми дійшли до наступних висновків:

1. Стратегія управління підприємствами готельно-ресторанного господарства – це комплексна система управлінських рішень, в рамках якої визначаються перспективні напрямки розвитку підприємств, форми і способи їх діяльності в умовах сучасного навколишнього середовища та порядок розподілу ресурсів для досягнення поставлених цілей.

2. Стратегія готельно-ресторанного підприємства вибирається у зв'язці з такими поняттями, як конкурентоспроможність і потенціал компанії.

3. Конкурентоспроможність готельно-ресторанного закладу є її можливість протиставити себе конкурентам, здійснювати активну боротьбу за ринки збуту. Відмітимо, що це поняття відносне. Воно визначається шляхом порівняння. Потенціал підприємства, вибір стратегії і можливості вищого керівництва разом є факторами конкурентоспроможності готелю чи ресторану.

4. Головними напрямками забезпечення конкурентної переваги готелів або ресторанів є:

- концентрація ресурсів для попередження дій конкурентів;
- утримання ініціативи у конкурентній боротьбі;
- забезпечення ресурсного потенціалу для досягнення поставлених цілей;
- розробка гнучкої системи планування діяльності на ринку шляхом обґрунтування ефективної стратегії взаємодії з конкурентами.

5. Готельно-ресторанний заклад, що орієнтується на успіх, повинен ставити за мету задоволення попиту споживачів гостинних послуг. У центрі уваги менеджерів повинна бути розробка та реалізація власної конкурентної стратегії, що дозволяє досягти поставленої мети.

6. Стратегія повинна враховувати характер і потенціал конкуруючих сил ринку, для чого необхідно:

- відстежувати його динаміку;

- дифузію споживачів і конкурентів в ринковому середовищі.

7. Потенціалом готельно-ресторанного підприємства називається сукупність його можливостей по виробництву продукції і надання послуг. Він складається з внутрішніх змінних і управлінського потенціалу. Готельно-ресторанний заклад має можливості, які визначаються його ресурсами (факторами виробництва), якими він володіє. Потенціал готельно-ресторанного підприємства в умовах ринкової економіки залежить від наступного:

- внутрішніх чинників;
- попиту на продукцію;
- діяльності конкурентів;
- економічної ситуації у країні та світі.

8. Оцінити конкурентоспроможність і потенціал готельно-ресторанного підприємства можна здійснити на основі проведення економічного аналізу з використанням різних методів.

9. Стратегічними цілями готельного комплексу «Ужгород» є:

- забезпечення зростання продажів;
- пошук нових категорій клієнтів;
- збільшення частки ринку;
- розвиток довгострокових і взаємовигідних партнерських відносин;
- залучення на взаємовигідних умовах нових партнерів.
- підвищення престижу готелю, його репутації, популярності;
- підвищення конкурентоспроможності на ринку готельних послуг;
- врахування побажань і підвищення уваги до клієнтів;
- підвищення рівня сервісу готелю;
- розробка акцій і спеціальних пропозицій;
- використання більш ефективної реклами;
- навчання персоналу іноземним мовам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення». URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 17.03.2020).
2. Закон України «Про туризм» від 05.09.95 р. *Відомості Верховної Ради*. 1995. №31. – С. 241 – 254.
3. Національний стандарт України: послуги туристичні. Класифікація готелів. *Гостиничный и ресторанный бизнес*. 2003. № 4. С. 84 – 98.
4. Аль-Робаи Ааливи С. Карар. Развитие международных гостиничных сетей. *Журнал международного права и международных отношений*. 2012. №2. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/karar.htm. (дата звернення: 17.03.2020).
5. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. К.: ВИРА-Р, «Альтерпрес», 2001. 208 с.
6. Білан М.О. Готельні ланцюги: стан і перспективи розвитку. *Всё о туризме. Туристическая библиотека*. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/bilan.htm. (дата звернення: 17.03.2020).
7. Бойко М.Г., Гопкало Л.М. Організація готельного господарства: Підручник. К.: Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 448 с.
8. Борисова Ю.М., Гаранін М.І. Менеджмент готельного та ресторанного обслуговування. М., РМАТ, 1997. 284 с.
9. Браймер Р. Основы управления в индустрии гостеприимства. М., ЮНИТИ-М, 2005. 384 с.
10. Ваген Л. Готельний бізнес: навчальний посібник / Л. Ваген. Ростов-на-Дону: Фенікс, 2006. 416 с.
11. Василенко В. А. Ситуаційний менеджмент : навч. посіб. / В. А. Василенко, В. І. Шостка. К.: ЦУЛ, 2003. 285с.
12. Войчак А.В. Маркетинговий менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самоств. вивчення дисципліни / Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2000. 237 с.

13. Волков Ю. Ф. Введение в гостиничный и туристический бизнес. М.: Феникс, 2003. 348 с.
14. Волков Ю. Ф. Интерьер и оборудование гостиниц и ресторанов. М.: Феникс, 2003. 352 с.
15. Волков Ю.Ф. Экономика гостиничного бизнеса. М.: Феникс, 2003. 384 с.
16. Галасюк К.А. Готельні ланцюги в сучасній індустрії гостинності. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2012. №21(173). С.127-135.
17. Готельне господарство у Закарпатській області. URL: <https://ua-reporter.com/uk/content/gotelne-gospodarstvo-v-zakarpatskiy-oblasti>. (дата звернення: 17.03.2020).
18. Готель «Ужгород» URL: [https:// http://hoteluzhgorod.com/](https://http://hoteluzhgorod.com/) (дата звернення: 17.03.2020).
19. Давидова О.Ю., Писаревський І.М. Сучасний стан та перспективи розвитку готельного бізнесу в Україні. *Збірник наукових праць ХДУХТ "Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг"*. 2008. Випуск 2(8), частина 2. С.215-219.
20. Данильчук В. Ф. Особенности формирования и развития туристических предприятий: монографія / В. Ф. Данильчук. Донецк : НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. 2006. 240 с.
21. Дріневський, Н.П. До концепції розвитку санаторно-курортної справи в Україні [Текст] / Н.П. Дріневський. *Медична реабілітація, курортологія і фізіотерапія*. 2002. №3(31). С.39-42.
22. Зубков А.А., Чібісов СІ. Довідник працівника готельного господарства. К.: Вища школа, 1985. 272 с.
23. Іванова Л.О. Оцінка маркетингових можливостей підприємств готельного господарства в окремих регіонах України. *Щорічн. наук. праць, вип. XIV*. Львів: НАН України ІРД, 2003. С. 230 – 242.
24. Кабушкин Н.И., Бондаренко Т.А. Менеджмент гостиниц и ресторанов: Учебник для студ. спец. *Экономика и управление социально-культурной сферой*. 4 изд. Минск: Новое знание, 2003. 368 с.

- 25.Катькало В.С. Международные гостиничные сети: специфика организации и типология стратегий развития. Часть 3 / В.С. Катькало, В.Н. Мукба. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/katkalo.htm. (дата звернення: 17.03.2020)
- 26.Косій Т. М. Сучасний стан розвитку готельного господарства України // *Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Індустрія гостинності в країнах Європи»*. 4-6 грудня 2018 р. Сімферополь: ВіТроПринт, 2018. С.152-154.
- 27.Котлер Ф. Маркетинг. Гостеприимство и туризм. Пер. с англ. под. ред. Р. Б. Ноздревой. М.: ЮНИТИ. 1998.787 с.
- 28.Круль Г. Я. Основи готельної справи [Текст] : навчальний посібник / Галина Круль. М-во освіти і науки України, Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. К. : Центр учбової літератури, 2011. 367 с.
- 29.Кузнецова Н.М. Основи економіки готельного та ресторанного господарства. К.: Інститут туризму, 1997. 176с.
- 30.Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика [Текст] : підручник / Марта Мальська, Ігор Пандяк ; М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. К.: Центр учбової літератури, 2012. 470 с.
- 31.Мунін Г. Б., Роглев Х.Й. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. посіб. К.: Ліра – К, 2005. 520 с.
- 32.Нечаюк Л.І. Готельно-ресторанний бізнес. Менеджмент: навч.посіб. / Л.І.Нечаюк, Н.О. Телеш. К.:Центрнавч. л-ри, 2003. 348с.
- 33.Організація готельного господарства [Текст] : навчальний посібник / Ольга Головка [та ін.]; М-во освіти і науки України, Мукачівський державний університет. К. : Кондор, 2011. 408 с.
- 34.Пуцентайло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. / П.Р. Пуцентайло. К.: Центр навч л-ри, 2007. 344 с.
- 35.Ресторан «Ужгород» [Електронний ресурс]. URL: <http://inturzak.com/web/ua/> (дата звернення: 17.03.2020).

- 36.Роглев Х. Менеджмент готелю: економіко-організаційні аспекти: навчальний посібник / Христо Роглев [та ін.] ; ред. Георгій Мунін; Мукачівський державний університет. К. : Кондор, 2011. 442 с.
- 37.Семенов В. Ф. Франчайзинг як метод організації і розвитку готельного бізнесу / В. Ф. Семенов, Л. В. Бортник. Вісник соціально-економічних досліджень. 2016. Вип. 2(1). С. 68-75.
- 38.Туризм, гостинність, сервіс: словник-довідник / Г.А. Аванесова, Л.П. Воронкова, В.І. Маслов, А.І. Фролов; під ред. Л.П. Воронкової. М: Аспект Прес, 2002. 367 с.
- 39.Туризм и гостиничное хозяйство / Под ред. проф., д.э.н. А.Д.Чудновского. М.: Ассоциация авторов и издателей «Тандем». Изд-во «ЭКМОС», 2001. 400 с.
- 40.Уніфіковані технології готельних послуг[Текст]: Навч. посібник для студ. вузів / КІЕП ; Ред. В.К.Федорченко. К. : Вища школа, 2001. 236 с.
- 41.Уокер Д. Р. Введение в гостеприимство. – М., ЮНИТИ. 1999. - 463 с.
- 42.Управління сучасним готельним комплексом [Текст]: Навчальний посібник. *НАНУ, Рада по вивченню продуктивних сил України, Укр. гуманіт. ін-т.* К.: Ліра-К, 2005. 514 с.
- 43.Франчайзинг у готельно-ресторанному бізнесі: Навчальний посібник / Георгій Мунін [та ін.]; за заг. ред.: Л. С. Трофименко, О. О. Гаца. *НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України, Київський нац. ун-т культури і мистецтв.* К., 2017. 259 с.
- 44.Borsenik F.D., StuttsA. T. The Management of Maintenance and Engineering Systems in the Hospitality Industry / 4-th Edition. John Wiley & Sons, Inc., 2017. 680 p.
- 45.The Top 10 Hotel Groups in the World: 2019 Shows Few Changes [Електронний ресурс]: Hotel Online. News for the Hospitality Executive. URL: <http://www.pittsburgh-hotels.org/hot/top10hotelgroups.pdf>(дата звернення: 17.03.2020).

46. Phillips P.A. Customer-Oriented Hotel Aesthetics: A Shareholder Value Perspective. *Journal of Retail & Leisure Property*. 2003. Vol.3. №4. P.365-373.